

Αστικό μεσοπολεμικό τραγούδι

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟ ΑΓΙΑΣΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Νίκος Ανδρικός : πολιτικό λαούτο, φωνή

Μαρία Σεϊτανίδου : φωνή

Γιώτα Μαϊστρέλλη : φωνή

Γιάννα Μαϊστρέλλη : βιολί

Αλέκος Καφούνης: σαντούρι

Βασίλης Κουζινόγλου : κιθάρα

Στρατής Σκουριέας : κρουστά

Συναυλίες σε *Δημοτικό Θέατρο Μυτιλήνης, Ομήρειο Χίου και Γυμνάσιο Καρλοβάσου*

Στις συγκεκριμένες εκδηλώσεις αποδόθηκαν μέσω διαφορετικών τύπων ορχήστρας, αστικά λαϊκά τραγούδια της μεσοπολεμικής περιόδου, που αποτελούν δημιουργίες επώνυμων συνθετών της εποχής όπως των, Παναγιώτη Τούντα, Γρηγόρη Ασίκη, Ιωάννη Δραγάτη, Κώστα Καρίπη, Κώστα Σκαρβέλη κ.α Το εν λόγω ρεπερτόριο ιστορικά έχει αποτυπωθεί στην δισκογραφία των 78 στροφών με τις φωνές των, Αντώνη Νταλγκά, Κώστα Ρούκουνα, Ρίτας Αμπατζή, Ρόζας Εσκενάζυ κ.α.

Την εποχή του Μεσοπολέμου τα μεγάλα αστικά κέντρα θα αποτελέσουν τον βασικό πυρήνα έκφρασης της επώνυμης λαϊκής δημιουργίας στο πεδίο της μουσικής επιτέλεσης και παραγωγής. Μετά δε τις πληθυσμιακές μετακινήσεις του '22 το εν λόγω περιβάλλον θα εμπλουτισθεί κυρίως με μικρασιατικής προέλευσης καλλιτέχνες και δημιουργούς, οι οποίοι με την σειρά τους θα κομίσουν στον ελλαδικό χώρο την αντίστοιχη βιωματική τους εμπειρία από τον αστικό χώρο της Οθωμανικής επικράτειας. Έτσι, ένα από τα χαρακτηριστικά που διακατέχει την μουσική παραγωγή της εποχής, είναι εκείνο του εκφραστικού-υφολογικού πλουραλισμού, ο οποίος και αποτυπώνεται με τον πλέον εναργή τρόπο στο γεγονός της χρήσης πολλών, διαφορετικών τύπων ορχήστρας. Έτσι, στην δισκογραφία της περιόδου αυτής συναντά κανείς μουσικά σχήματα κατά τον τύπο *İnce Saz* (ορχήστρα λεπτών οργάνων) με ούτι, πολιτική λύρα και κανονάκι, που εκτελούν το λεγόμενο *ala turca* ρεπερτόριο, «σαντορόβιολα» με έντονη την κοσμοπολίτικη αύρα της Σμύρνης, λαϊκές κιθάρες από τους μετανάστες της Αμερικής, ορχήστρες με επίκεντρο το μπουζούκι στον Πειραιά, αλλά και πολλές άλλες υβριδικού χαρακτήρα οργανολογικές εκδοχές, που μαρτυρούν την ηχοχρωματική ποικιλομορφία κατά την έκφραση και τον αντίστοιχο υφολογικό συγκρητισμό, που χαρακτηρίζει το λαϊκό τραγούδι των αστικών κέντρων κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου.

ΡΕΠΕΡΤΟΡΙΟ

1. Ο μερακλής Σπύρος Περιστέρης 1933

Οργανική σύνθεση σε ενδιάσημο ρυθμό αποτυπωμένη δισκογραφικά με δυο κιθάρες τις οποίες έπαιζαν ο ίδιος ο συνθέτης και ο Κώστας Σκαρβέλης.

2. Έχει η Ελλάδα ομορφιές Σταύρος Παντελίδης 1936

Σύνθεση που αναδεικνύει εύστοχα αρκετές από τις επιμέρους μελωδικές συμπεριφορές του τροπικού φαινομένου *Rast*. Το κομμάτι δισκογραφικά έχει αποτυπωθεί με τη φωνή της Ρίτας Αμπατζή, ενώ αποδίδεται από ορχήστρα *İnce saz* -λεπτών οργάνων- (βιολί: Δημήτρης Σέμσης, ούτι: Αγάπιος Τομπούλης, κανονάκι: Λάμπρος Σαβαϊδής).

3. Ο βλάμης του Ψυρρή Κώστας Σκαρβέλης 1933

Τραγούδι ηχογραφημένο από την Ρίτα Αμπατζή και ορχήστρα αποτελούμενη από δύο λαϊκές κιθάρες.

4. Πέργαμος ανωνύμου εκδοχή Μάρκου Μελκόν

Εκδοχή του γνωστού, ομώνυμου ζεϋμπέικου, βασισμένη στην αντίστοιχη εκτέλεση του -αρμενικής καταγωγής- ουτίστα και τραγουδιστή Μάρκου Μελκόν Αλεμσεριάν, τόσο με ελληνικό όσο και με τουρκικό στίχο. Ενδιαφέρον στην συγκεκριμένη ιστορική ηχογράφηση παρουσιάζει η στιβαρή ρυθμική οντότητα του ζεϋμπέικου, καθώς και η χαρακτηριστική –αντίθετη με τις νεότερες εκτελεστικές πρακτικές- γοργή χρονική του αγωγή.

5. Μαριανάκι Κώστας Σκαρβέλης 1933

6. Καφέ αμάν Κώστας Σκαρβέλης 1933

7. Μέσα στο Πασαλιμάνι Κώστας Σκαρβέλης 1936

Και τα τρία αυτά κομμάτια του Κώστα Σκαρβέλη θα μπορούσαν να ενταχθούν σε μια ενιαία ιστορικά-ειδολογικά ενότητα, καθώς αποπνέουν έντονα την αίσθηση των Μεσοπολεμικών *Kafé-Aman*, και ειδικότερα του επιμέρους ρεπερτορίου που αποδιδόταν στους εν λόγω χώρους και έφερε στοιχεία της λεγόμενης *ala turca* πρακτικής. Κάτι τέτοιο, δεν περιοριζόταν μονάχα στη δομή και στην μελωδική-ρυθμική πλοκή των συνθέσεων, αλλά άγγιζε εμφανώς και τα κρίσιμα πεδία του οργανολογίου, της διαχείρισης του φρασσεολογικού υλικού, καθώς και της εν γένει υφολογικής εκφοράς. Έτσι, το εν λόγω είδος οφείλει την ιστορική του αυτονομία στο γεγονός της προτίμησης μελωδικού υλικού με αναφορά στο τροπικό σύστημα του *makam* –έστω και σε μια πλέον λαϊκή του αποτύπωση-, στην χρήση τύπων *ince saz*

ορχήστρας, στην πλούσια μελισματική διαποίηση των μελωδιών, στην επιμέρους πολυποίκιλη διαβάθμιση των διαστημάτων κ.α.

8. Αληθινή αγάπη Παναγιώτης Τούντας 1936

Κομμάτι με ενδιαφέρον στιχουργικό περιεχόμενο, το οποίο ακολουθεί τη λαϊκή εκδοχή του τροπικού φαινομένου *Saba*.

9. Ελενάκι ανωνύμου 1912

Εννιάσημος καρσιλαμάς, που γνώρισε πολλαπλές εκτελέσεις στον πρώιμο Μεσοπόλεμο τόσο σε Σμύρνη –Α. Μενεμενλής-Ι. Τσανάκας, Γ. Βιδάλης, Σμυρναϊκή Εστουδιαντίνα-Π. Ζουναράκης (;)-, όσο και σε Αμερική –Μ. Παπαγκίια, κυρία Κούλα-.

10. Αϊδίνικος χορός Δημήτρης Σέμσης 1940

Απτάλικος καρσιλαμάς με ενδιαφέρουσα μελωδική-αρμονική πλοκή.

11. Ο Αρχοντόμαγκας Παναγιώτης Τούντας 1933

Εξαιρετικά ενδιαφέρουσα σύνθεση ηχογραφημένη με τη φωνή της Ρόζας Εσκενάζυ.

12. Ταταυλιανή τσαχπίνα Αντώνης Διαμαντίδης «Νταλγκάς» 1929

Κομμάτι που ακολουθεί τη δομή του τροπικού φαινομένου *Hicazkâr* και έχει αποτυπωθεί στις 78 στροφές από τον ίδιο τον συνθέτη του.

13. Τα νησιά Κώστας Ρούκουνας 1939

Τραγούδι με φανερό το ύφος και την αύρα του αιγαιοπελαγίτικου νησιώτικου ρεπερτορίου.

14. Είσαι πόντος Γρηγόρης Ασίκης 1935

Σύνθεση κατά τα πρότυπα του φαινομένου *Hicaz*, που ακολουθεί τη ρυθμολογική εκδοχή του εννιάσημου καρσιλαμά, με επιμέρους κατανομή 2+3+2+2.

15. Δε σε θέλω ρε συ μόρτη Ιωάννης Δραγάτης «Ογδοντάκης» 1935

Τραγούδι αποτυπωμένο με την φωνή της Γεωργίας Μυττάκη.

16. Ο μόρτης Δημήτρης Μπαρούσης «Λορέντζος» 1932

Κομμάτι εκτελεσμένο από τον Κώστα Ρούκουνα, το οποίο φέρει ενδιαφέρουσα – διακριτή σε εισαγωγή και στα υπόλοιπα μέρη- μελωδική πλοκή.

17. Το Σερβικάκι Σπύρος Περιστέρης 1937

Οργανικό, γρήγορο, χασάπικο με πλούσια μορφολογική δομή.